



## WP2A5: OA väljaande süntees

### Analüüs: näiteid Balti ülikoolide korraldatud kodanike kaasamise algatustest Ukraina jaoks

Autorid:

Aisté Pranckuté, Anna Beitane,  
Oleksandr Berezko, Kateryna  
Boichenko, Catherine Helen Gibson,  
Larissa Jõgi, Stefania Oikonomou,  
Kai Pata, Anna Shilinh, Gintarė  
Tautkevičienė, Lianne Teder, Fidan  
Vali, Katerina Zourou

Tõlkija

Aile Juvanen

Levitamise tase

Avalik juurdepääs



Baltics4UA: Ukraina toetamine kodanike kaasamise kaudu Balti ülikoolides

# Teabeleht

Projekti number:	<b>2022-2-EE01-KA220-HED-000096422</b>
Projekti akronüüm:	<b>Baltics4UA</b>
Projekti nimetus:	<b>Ukraina toetamine kodanike kaasamise kaudu Balti ülikoolides</b>
Dokumendi pealkiri:	<b>Analüüs: näiteid Balti ülikoolide korraldatud kodanike kaasamise algatustest Ukraina jaoks</b>
Väljund:	<b>WP2A5</b>
Tähtaeg vastavalt kontaktile:	<b>19/09/2023</b>
Märksõnade nimekiri:	<b>Baltimaad, ülikoolid, Ukraina, vastupidavus, kodaniku kaasatus</b>
<b>Autoriõigus</b>	<b>Creative Commons License 4.0 International</b>



## Konsortsium

Projekti juhtiv konsortsium hõlmab piisavalt laia ekspertiisi. Viis kõrgkooli (Tallinna Ülikool, Lvivi Polütehniline Riiklik Ülikool, Kaunase Tehnikaülikool, Tartu Ülikool, Läti Ülikool) loövad käd veebihariduse

spetsialistiga (Web2Learn). See teadmiste, oskuste, kogemuste ja võrgustike kombinatsioon tagab mitmekülgse lähenemise erinevatele sidusrühmadele.

	Nimi	Lühinimi	Riik
1	Tallinna Ülikool	TLÜ	Eesti
2	Lvivi Polütehniline Riiklik Ülikool	LPNU	Ukraina
3	Web2Learn	W2L	Kreeka
4	Kaunase Tehnikaülikool	KTU	Leedu
5	Tartu Ülikool	TÜ	Eesti
6	Läti Ülikool	UL	Läti



Baltics4UA: Ukraina toetamine kodanike kaasamise kaudu Balti ülikoolides

# Läbivaatamiste ajalugu

Versioon	Kuupäev	Läbivaataja	Põhjus
V0.1	06/09/2023	Rasa Dovidonyte (KTU)	Sisene ülevaatus

## Originaalsuse deklaratsioon:

See dokument sisaldab avaldamata originaalteost, välja arvatud kohtades, kus on selgelt märgitud teisiti. Varem avaldatud materjali ja teiste tööde tunnustamine on tehtud sobiva viite, tsitaadi või mõlema kaudu.

## Märkused:



Projekt on rahastatud Euroopa Komisjoni toetusel. See dokument kajastab ainult autori seisukohti ja Euroopa Komisjon ei vastuta selles sisalduva teabe võimaliku kasutamise eest.



## Süntees

Venemaa invasioon Ukrainasse on paljude inimeste eludele laastavalt mõjunud. Ukraina kodanikud on pidanud põgenema sõjast räsitud piirkondadest turvalisematesse kohtadesse. Balti riigid, Leedu, Läti ja Eesti, on vastu võtnud varjupaika otsivaid ukrainlasi ning töötavad selle nimel, et luua neile parimad võimalikud tingimused kohanemiseks ja ühiskonnaga sulandumiseks. Balti kõrgkoolid tegutsevad selle nimel, et reageerida Venemaa sõjategevusest põhjustatud humanitaarkriisile ning seda rahvusvahelise projekti „Ukraina toetamine kodanike kaasamise kaudu Balti ülikoolides“ kaudu ning Erasmus+ programmi 2. põhimeetme: Koostööpartnerlused raames.

Baltics4UA projekti partnerite (Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool (Eesti), Läti Ülikool (Läti), Kaunase Tehnikaülikool (Leedu) ja Lvivi Poluütehniline Riiklik Ülikool (Ukraina)) eesmärk on saada detailsem ülevaade Ukraina kodanike kogemustest Baltikumi saabumisel, sõjast mõjutatud inimeste vajadustest ja kogemustest ning väljakutsetest ja takistustest, millega nad silmitsi seisavad. Samuti on oluline hinnata, kuidas kõrgkoolid ja Balti regiooni kogukonnad on kaasatud Ukraina humanitaarkriisi ohjamisel, milliseid tegevusi juba ellu viiakse ning kuhu tuleks suunata edasine tähelepanu ja ideed.

Nende eesmärkide saavutamiseks korraldasid Baltics4UA partnerülikoolid oma ruumides praktilisi arutelusid, kuhu kutsuti lisaks oma ülikooli kogukonna üliõpilastele, õppejõududele ja õppejõududele ka Ukraina kodanikke, üliõpilasi ja õppejõude. Mõned ülikoolid kaasasid ülikooliväliste organisatsioonide esindajaid – ministeeriumid, vabaühendused, kooliõpetajad jne. Kokku korraldati 5 töötuba, kus osales kokku 155 osalejat.

Kõik ülikoolide korraldatud arutelud olid kujundatud vastavalt maailmakohviku (*World Café*) formaadile. See meetod annab võimaluse osalejatel tunda end vabalt ja enesekindlalt jagamaks enda isiklike kogemusi, arusaamu ja ideid. Lisaks võimaldab maailmakohviku meetod struktureerida arutelu põhiküsimuse alateemadeks (laudkondadeks) koos lisaküsimustega nii, et aruteluteemat saaks avada veelgi sügavamalt ja detailsemalt. Osalejate rotatsioon ja lühikesed aruteluvõõrud võimaldavad kõigil osalejatel end väljendada, vältides sama mõtte kordamist. Igal ülikoolil oli võimalus ise määratleda oma aruteluteema. Sihtrühmaks olid nii Leetu, Läti või Eestisse saabunud Ukraina kodanikud kui ka Ukrainasse jäänud Ukraina kodanikud, kes olid sunnitud kolima turvalisematesse piirkondadesse. Arutelude teemad puudutasid Ukraina kodanike kogemusi ning toetusvõimalusi nii hariduse, teaduse, kultuuri kui ka teistes valdkondades.

Tallinna Ülikool keskendus konkreetselt haridusele. Peamine takistus, mis tuli aruteludest välja, on eelkõige seotud Ukraina laste üleminekuga algharidusest keskharidusele Eesti haridussüsteemis. Teiseks taipamiseks oli see, et karjääriõpe haridusasutustes peaks olema paremini kättesaadav selleks, et Ukraina õpilased leiaksid õppimis- ja karjäärivõimalusi. Selleks on vaja rohkem inimlikku tuge, et aidata Ukraina lastel leida digitaalselt üles vajalik informatsioon ning läbi selle teha enda jaoks õige valik õppimiseks kutseõppeasutustes ja gümnaasiumides. Tallinna Rahvaülikool on ühe elukestva õppe võimalusena välja pakkunud üliõpilastele ühiskonda integreerumist toetava koolituse. Näiteks koolitus lapsevanematele mõistmaks Eesti õppimis- ja karjäärivõimalusi. Tõstatati ka vajadus koostööinstitutsiooni järele,



mis koondaks erinevaid esindajaid avalikust sektorist, ülikoolidest, mittetulundusühingutest ning Ukraina kogukondi esindavatest organisatsioonidest, et töötada Eestis ukrainastele pakutava elukestva õppe kallal.

LPNU töötab keskendudes ülikooli, üliõpilaste ja akadeemilise kogukonna rollide välja selgitamisele humanitaarkriisiga toimetulekul. Keskenduti riigisiselt ümberkolunud inimeste kogemustele ja nende vajadustele, mis on tingitud sõjakriisi tagajärjel. Arutelu keskendus vabatahtliku tegevuse arendamisele ja edendamisele ülikooli kogukonnas. Osalejad rõhutasid hariduspoliitika muudatuste algatamise olulisust, et vabatahtlikku tegevust tunnustataks riiklikul tasandil mitte-formaalse haridusena ning ülikool võiks olla nende muudatuste algataja. Lisaks võiks ülikool mängida olulist rolli pagulaste ja riigisiselt ümberasustatud inimeste vastuvõtmise universaalsete reeglite väljatöötamisel. Ülikool võiks haridusorganisatsioonina olla see, kes koolitab ümberasustatud inimesi ja pagulasi nende elukutsete järgi vastavalt nende piirkondade tegelikele vajadustele, kui ka teha koostööd põgenike ja ümberasustatud isikute tööhoive põhimehhanismide väljatöötamisel.

KTU on kategoriseerinud ukrainlaste vajadused järgmistesse valdkondadesse: haridus, teadus, kultuur, põhilised sotsiaalsed vajadused ja Ukrainasse jäävate riigisiselt ümberasustatud isikute toetusvõimalused. Üritusel osalejad arutasid selle üle, mida ülikool saaks teha Leedus Ukraina kultuuri säilitamiseks ja edendamiseks. Samuti käsitleti üldisi Ukraina kogukonna toetamise küsimusi, arutati praktilisi tegevusi, mida ülikooli kogukond teeb ja/või saab teha ukrainlaste elu ja toimetuleku parandamiseks ning milliseid algatusi võiks ülikool pakkuda ukrainlaste põhivajaduste rahuldamiseks. Arutelul toodi välja ukrainlaste psühholoogilise toe ja õigusabi vajadus. Samuti tõstatati küsimusi Ukraina teadlaste kaasamise kohta ülikooli teadustöösse. Lisaks arutleti Leedus teadustööd tegevate Ukraina teadlaste toetamise ning nende võimaluste üle panustada koostöös tehtavatesse teadusuuringutesse virtuaalseid teadusvõrgustikke luues. Arutati ka võimaluste üle algatada ja viia läbi uuringuid, mille eesmärgiks oleks taastada Ukraina majandus ja aidata ukrainlastel naasta tavaellu.

TÜ ürituse põhieesmärk oli algatada dialoog ülikooli töötajate ja üliõpilaste vahel ülikooli suhtumise üle Eestisse rännanud Ukraina kogukonda peale seda, kui Venemaa 2022. aasta veebruaris Ukraina vastu sõja alustas. Arutelul osalejad rõhutasid sõjaväsimuse ohtu seoses avaliku toetusega Ukrainale. Sõja jätkudes on oht, et väheneb avalikkuse soov Ukrainat toetavate algatustega tegeleda, mistõttu on vaja tugevdada vabatahtlikku tegevust ja hoida järjepidevalt motivatsiooni üleval. Võtmeelementidena tõsteti esile empaatiat ja kaastunnet, et julgustada kogukonda Ukraina toetusalgatustes. See kajastus TÜ tugiteenistuste lähenemises. TÜ Rahvusvahelise õpirände keskus (*The International Office*) korraldas ukrainakeelseid infoseminare (veebis kui ka kohapeal), et anda ukraina keeles nõu õppimisvõimaluste kohta TÜ-s ja karjäärinõustamisel. Samuti on nad individuaalselt loobunud mõnedest ametlikest sisseastumisenõuetest ja välja töötanud Ukraina õpilaste jaoks veebipõhise inglise keele testi. Osalejad väitsid, et kõige tõhusam reageering kriisile peab olema kiire ja paindlik, keskendudes konkreetsetele vajadustele konkreetsetes olukordades. Kiirete ja orienteeritud vajadustele vastavate otsuste tegemisel, koordineerimaks ülikooli reageerimist kriisile, on väga oluline tähtsusega TÜ rektoraadi moodustatud komisjon, kuhu kuuluvad Ukraina üliõpilased ja õppejõud. Koostöö ülikooli juht- ja otsustusstruktuuridega võimaldas teha neid erandeid, mis olid vajalikud kriisiolukordades kiire ja sihipärase abi osutamiseks.



Läti Ülikooli ürituse eesmärk oli välja selgitada, kuidas haridusasutused jõustavad õpilasi ja kodanikke kriisiolukorras sotsiaalseid tegevusi algatama ning samuti õppida tundma Läti Ülikooli parimaid praktikaid kriisidele reageerimisel. Lisaks oli eesmärgiks tutvustada Riias Ukraina väärtuslikke uurimiskogemusi, jagades kogemusi ja teadmisi, kuidas haridusasutustes parandada kriisi reguleerimisstrateegiaid. Osalejad arutlesid uurimistöö üle, mis põhines Ukraina sõja mõjul Lätis elavatele ukrainlastele. Selles uurimisalgatuses osalesid aktiivselt ka õpilased. Arvestades isolatsiooniprobleeme, millega Ukraina üliõpilased silmitsi seisavad, soovitati õppeprotsessi kaasata võrgustike loomise üritused. Need üritused oleksid kohustuslikud ning toetaksid Ukraina üliõpilasi ja aitaksid neil toime tulla eraldatuse tundega.

Eraldi tuleks esile tõsta Baltics4UA partneri Web2Learn'i (Kreeka) korraldatud veebiseminari.<sup>1</sup> See üritus oli üsna erinev ülejäänud viie ülikooli üritustest, kuna see ei järginud maailmakohviku meetodi põhimõtteid, kuid andis märkimisväärse panuse. See näitas, kuidas kõrgkoolid, tehes koostööd äri sektoriga, panustavad Ukraina kriisi. Seminaril esinesid 5 äriesindajat Balti riikidest, kes tutvustasid algatusi Ukrainas, milles olid aktiivselt kaasatud ka akadeemilised institutsioonid.

Kõik partnerülikoolide korraldatud maailmakohviku üritused koos Web2Learn'i veebiseminariga saavutasid ühise eesmärgi, milleks oli aidata osalejatel ümber mõelda oma töö ja tulevikuvaated, kuidas edendada Balti regioonis akadeemilist vastupanuvõimet Ukraina kriisile.

---

<sup>1</sup> Salvestus on kättesaadav Youtube'i lingil [https://www.youtube.com/watch?v=34iC\\_9L8D0M](https://www.youtube.com/watch?v=34iC_9L8D0M).